

Ziek zijn kost extra schooltijd

Door Theo van der Werf, april 2009

Voor jongeren met ME/CVS is schoolgaan vaak een probleem. Toch is er meestal meer mogelijk dan ouders en kinderen denken. In deze vierde aflevering van de reeks 'Praktische tips voor leerlingen met ME/CVS in het voortgezet onderwijs' aandacht voor studieduur en studietempo.

Jongeren die chronisch ziek zijn doen vaak langer over hun schoolopleiding. Ze kunnen immers heel wat minder tijd aan hun studie besteden dan gezonde klasgenoten. Ze missen regelmatig lessen en zijn dikwijls te moe of te ziek om huiswerk te maken en proefwerken of toetsen voor te bereiden. En als ze wel bij de les aanwezig zijn, kunnen ze door hun klachten vaak niets opnemen of lukt het hun niet om opdrachten te maken.

Daardoor krijgen ze een steeds grotere achterstand. Met als gevolg dat ze 'blijven zitten'. Soms zelfs meerdere keren. En dan kan het gebeuren dat ze volgens het schoolreglement niet langer op school mogen blijven.

Toch is het mogelijk om studieverlenging binnen de perken te houden en een 'extra jaar' zo goed mogelijk te besteden. Door op tijd maatregelen te nemen hoeft geen enkele chronisch zieke leerling van school gestuurd te worden omdat hij of zij te lang over de opleiding doet.

Maximale verblijfsduur

Het schoolreglement bevat vaak eigen regels over het aantal keren dat leerlingen mogen blijven zitten voordat ze van school moeten. De directie kan in individuele gevallen echter altijd een uitzondering maken. De school moet zich daarbij wel houden aan de wettelijke voorschriften:

- Voor het vmbo geldt dat je maximaal vijf □jaar over de opleiding mag doen. Op verzoek van de school kan de onderwijsinspectie die periode nog met één jaar verlengen. Met ingang van 1 augustus 2011 gaat de maximale verblijfsduur voor het hele vmbo overigens vervallen. Vanaf dat moment wordt individueel bekeken of een leerling gebaat is bij één (of meer) extra jaren op het vmbo, of dat hij of zij beter kan overstappen naar het mbo.
- Voor havo en vwo geldt dat je maximaal □vijf jaar mag doen over de eerste drie leerjaren. De bovenbouw van havo en vwo kent geen wettelijke regels voor de verblijfsduur.

Zittenblijven

Aan het eind van het schooljaar wordt voor iedere leerlingen besloten of hij of zij overgaat of blijft zitten. Er bestaat hiervoor geen centrale regelgeving, dergelijke beslissingen vallen onder de beleidsvrijheid van scholen. Maar door de verdeling van de leerstof over de schooljaren kunnen leerlingen bepaalde vakken niet volgen als ze de eerder behandelde stof niet beheersen. Toch heeft een school hier wel wat speelruimte. Ze kan in bijzondere gevallen afwijken van de toelatingseisen tot een volgende leerjaar, als de docenten er vertrouwen in hebben dat een leerling het onderwijs in dat leerjaar voldoende zal kunnen bijbenen.

Spreiding van vakken

In het vmbo, het havo en het vwo is voor elk schooljaar de omvang van het leerstofpakket vastgesteld. Voor veel chronisch zieke jongeren is al direct duidelijk dat die jaarlijkse hoeveelheid werk te veel is. De school kan dan in overleg met hen en hun ouders een extra studiejaar inlassen. Op die manier kunnen leerlingen bijvoorbeeld drie jaar doen over de derde en vierde klas van het vmbo of over de vierde en vijfde klas havo, of vier jaar over de vierde, vijfde en zesde klas van het vwo. De vakken worden dan anders verdeeld over de schooljaren, waardoor er per jaar minder werk hoeft te worden gedaan.

Tempovakken

Een andere manier om de omvang van het jaarlijkse leerstofpakket te laten aansluiten bij de mogelijkheden van chronisch zieke leerlingen, is werken met 'tempovakken'. Dit zijn vakken waaraan de bewuste leerlingen in hun eigen tempo kunnen werken, buiten de vastgelegde leerstofplanning en lesroosters om, en eventueel ook thuis. De tempovakken omvatten de totale eindexamenstof, maar de vastgestelde opleidingsplanning is er niet op van toepassing. Voor deze vakken vervallen dus de reguliere toetsweken, opdrachtdata etc.

Voor tempovakken die worden afgesloten met een schoolexamen/centraal schriftelijk examen wordt een individuele planning gemaakt. Een leerling geeft hierbij zelf aan wanneer hij of zij klaar is voor een toets. De docent zorgt dan voor die (extra) toets. De begeleiding gaat via e-mail en via contactlessuren die zijn opgenomen in het individuele lesrooster. Als het enigszins kan is de leerling af en toe bij deze vakken in de klas aanwezig. Niet om de les te volgen (want door het andere tempo is de bewuste leerling heel ergens anders in de leerstof), maar om contact met de docent te houden en hulp te vragen waar nodig. Voor de tempovakken kan ook een andere lesmethode worden gebruikt, die speciaal voor deze leerling wordt aangeschaft.

Als de gezondheid van de leerling achteruitgaat kan het studietempo voor de tempovakken worden aangepast. De leerstof wordt dan verder uitgesmeerd. Als de leerling opknapt en meer aankan, kan het studietempo weer omhoog. De mogelijkheid bestaat om tempovakken af te sluiten met een deelstaatsexamen, waarvan de resultaten betrokken worden bij de uitslagbepaling van het eindexamen. Dit moet de leerling wel op tijd schriftelijk aanvragen.

Zonder diploma naar een vervolgopleiding

Soms kan een vervroegde overstap naar een vervolgopleiding een oplossing bieden. Bijvoorbeeld als het te veel studie jaren kost om een diploma te behalen, of als een leerling door het leeftijdsverschil geen aansluiting meer heeft met klasgenoten.

Zo'n stap vraagt een zorgvuldige voorbereiding. Er moeten heldere afspraken worden gemaakt met bijvoorbeeld decanen en zorgcoördinatoren van het toekomstige opleidingsinstituut. Voorwaarde is dat er bij de overstap geen niveaudaling plaatsvindt. Het vakkenpakket dat nog op de thuishoofschool wordt afgewerkt moet daarom in nauw overleg met de vervolgschool worden samengesteld, zodat duidelijk is welk niveau er per onderdeel bereikt moet zijn voor de overstap. Daarna wordt een individuele

planning uitgewerkt om dat niveau te bereiken. De leerling kan in die tijd ook alvast wat opleidingsdelen of vakken bij de toekomstige onderwijsinstelling volgen. Meer informatie over het aanpassen van de opleiding is te vinden op de website www.jongerenbinnenboord.nl

Succes met je studie!